Vegetarisk Tidsskrift

I dette nummer bl. a.:

Tale af Hanworth Walker
(sekretær i Den Internationale Vegetarunion)

Kongressen i Sigtuna

Tre stadier i en udvikling

Sund jord - sunde planter - sunde mennesker

Fra Paris — og andre steder

Dronningen længe leve!
Hvorfor dræbe oksen?

Isbjørnelever

Den engelske syge

Udgivet af Dansk
Vegetarisk Forening

46. årgang
nummer 4 - 5
April - Maj 1953

Ren vegetabilsk margarine

Til underretning for Dansk Vegetarisk Forenings medlemmer skal vi meddele, at Den Sanitære Fødevarefabrik, Baldersgade 14, Kbhvn. N., er den eneste, som har tilladelse til at fremstille margarine, vitaminiseret uden dyriske produkter. Margarinen leveres i pakker à ½ kg (portofrit ved aftagelse af mindst 5 pakker pr. gang) og kan foruden fra fabrikken også fås i forskellige forretninger (se annoncerne). Medlemskort (1953) må forevises. Fra provinsen opgives medlemskortets nr.

Foreningens og formandens adresse er: Havebrugskonsulent H. Mosegaard, Ågade 114², Kbhvn. N., GO 1163u, postkonto 256 56. Mosegaard er tillige kasserer og ansvarhavende redaktør af *Vegetarisk Tidsskrift.*

Foreningens næstformand: repræsentant N. Nielsen, Åbakkevej 19, 1., Kbhvn. F., DA 8222y.

Kontingent inkl. abonnement på Vegetarisk Tidsskrift: Enkeltmedlemmer kr. 7,00, ægtepar kr. 8,00, medlemmer under 20 år kr. 3,00. Livsvarige medlemmer kr. 75,00, ægtepar kr. 100,00.

Abonnement på bladet kr. 6,00 (udlandet 7,00). Kan bestilles hos postvæsenet eller bladets ekspedition.

Dr. Michael Larsens Vegetariske Børnehjemsfond's kasserer: Oluf Egerod, Bellahøj skole, Brønshøj, postkonto 2 82.

Vegetariske kursteder og restauranter i Danmark:

Vegetarisk Spisesalon, Borgporten 23², Århus.
Horseløkke Kurhjem, Fåborg.
Råkostkurstedet »Humlegården«, Humlebæk.
Skodsborg Restauranten, St. Kongensgade 36—38, mezz., København.
Vegetarisk Køkken, Kongensgade 39, Odense.
Skodsborg Badesanatorium, Skodsborg.
„Eckbohus", Bjerre strand pr. St. Fuglede (sommer).
Råstrup Kursted, Christiansminde, Svendborg.

Vegetariske spisesteder i OSLO:

Frisksportrestauranten, Grensen 18.
Råkostkurstedet „Vegeta", Drammensveien 201.
Bios, Kronprinsens gt. 5.

I TRONDHEIM:
Linnea Hotells helserestaurant.

Tale af HANWORTH WALKER (sekretæren i Den Internationale Vegetarunion)

ved den amerikanske naturhygiejniske kongres i Buffalo N. Y. 10. juli 1952

I verden i dag er der et problem, som mere end alle andre problemer tilsammen angår den enkelte, familien, kredsen og nationerne. „Fred på Jord" synes nu så fjern som nogensinde i menneskehedens historie — et tydeligt tegn på, at alle hidtidige anstrengelser, om nok så oprigtige og velmente, har haft et forkert udgangspunkt, og at den rigtige vej kun kan være en, der hidtil ikke er blevet forsøgt. Hvorledes kan det gå til, at det for de forgangne slægtleds store ånder og alvorlige og ihærdige bestræbelser så fuldstændigt er mislykkedes at skabe fred mellem nationerne? Forklaringen ligger i en indskrift indhugget på et tempel i Grækenland. Den siger: „Hvis du ønsker fred, forbered dig til krig". Dette er alle tiders mest diabolske og løgnagtige påstand. Denne djævelske løgn har ikke blot forårsaget den utidige død af utallige generationer af nationernes blomstrende ungdom; den har også bragt enkers ensomhed, vajsenhuses knugende tomhed, invaliders elendighed og sorgens lidelser til millioner og atter millioner af alle nationer og alle racer. Godkendelse af denne løgn har vanhelliget jordens skønhed, lagt givtige sletter øde og gjort frugtbare høje golde, den har tillige udmærket tjent dem, som er fuldt med sadistisk begær, dem hvis eneste håb om selvophøjelse er knyttet til krigens falske værdier, og dem, som fylder lommerne ved den voldelige døds blodige profitter.

Vi véd, at hvis vi vil lave æbletærte, så bruger vi ikke blåbær; hvis vi vil dyrke tulipaner, så planter vi ikke påskeliljer, og alligevel har fremragende statsmænd, diplomater og politikere af alle nationer, som er fornuftige nok til i deres egne haver at plante rosenbuske, når de vil dyrke roser, troet og tror stadig, at den eneste vej til fred er at forberede krig. Har man nogensinde hørt så gennemskueligt vrøvl, så kriminel uvidenhed, — og alligevel gælder stadig dette slagord.

Hvad er det for en fred, som vi alle stræber så alvorligt efter, som vi så inderligt trænger til, og hvorledes kan den skabes? Den såkaldte fred, som nationernes ledere stræber efter, er ikke nogen virkelig fred, men et pusterum før næste krig på samme måde, som det nu åbent indrømmes, at den anden verdenskrig begyndte, da Versailles-traktaten blev underskrevet.

Dette er ingen positiv fred, men en negativ periode af usikkerhed og frygt. En fred, som er sit sande navn værdig, er en positiv og varig tilstand, og det må ikke være til noget mindre, at vi vier vort liv og vort arbejde. Denne og kun denne form for fred kan der være tale om, når Kristus kaldes Fredsfyrsten, og når vi beder om Guds fred. Alligevel er dette hellige ord blevet til et uartigt ord — omtrent som en uanstændig vittighed, fremhvisket bag en dæmpende hånd. Den, som arbejder for

fred, stemples som forræder. Vor pligt udfordrer os til at løfte dette fredens lyse banner fra smudset, det er trådt ned i, til templets tinde, hvor det rettelig hører hjemme. Og hvorledes skal dette gøres? Det er ikke nødvendigt at studere abstrakt fisolofi, at stræbe efter fremskreden intellektualisme, eller at udarbejde indviklede videnskabelige formler. Vejen til fred er enkel, klar og ligetil, så enkel som bjergprædikenen, så klar som Buddhas forskrifter om ikke at gøre fortræd og så ligetil som det femte bud. Og selv for dem, som prøver at bestride disse fortidens åndelige læreres eksistens, kan vi fremholde det lysende eksempel af en jævn inder, som uden at løfte en finger til angreb førte sine landsmænd til uafhængighed ved hjælp af ikke-vold. Mahatma Gandhi vovede at prædike ikke-volds evangeliet på gader og stræder, lige til en snigmorders kugle standsede ham. Ønsker også vi her freden således af hele vort hjerte? Hvorledes kan vi da nå den salige tilstand, hvor folk og nationer er befriet fra frygtens stadige kvaler, og Guds gaver kan anvendes til opbyggende i stedet for nedbrydende formål?

Når vegetarismen omtales i religiøse vendinger, og når den erklæres for at være en filosofi, må den udstå den stadige skose: Lad os være praktiske! Er der noget mere praktisk end en lære, som viser ikke blot en vej til fred, men den *eneste* vej til fred? Er der noget upraktisk i en levemåde, som giver sundhed til legemet, renhed i sindet, som ophører at udbytte dyreriget, som nægter at forgifte menneskets føde, som forhindrer, at græsgange bliver til ørkener? Er der noget upraktisk i at foreslå, at mennesket bør leve i overensstemmelse med naturens lov, den eneste bestandige lov?

Så mange af os er bekendende kristne og har lovet at adlyde de ti bud. Kan der være nogen klarere eller enklere forskrift end: Du skal ikke ihjelslå? Er der knyttet betingelser til eller gjort undtagelser fra dette bud, eller betyder det, hvad det siger? Er det at slå ihjel at skære halsen over på et levende, følende væsen? Er det at slå ihjel at skyde det blide, yndefulde dådyr? Er det at slå ihjel at koge levende skaldyr?

Hvis vi bekender os til den kristne tro, da er det mord at tage liv. Mange anfører til deres forsvar, at de kun spiser liget, men ikke udfører ugerningen. Sådanne mennesker er ikke blot medskyldige, men også kujoner, at de får andre til at udføre forbrydelsen for sig. Er det upraktisk at sige, at vi vil gøre en ende på krige, hvis vi holder op at slå ihjel, hvis vi følger et enkelt bud, som de fleste af os allerede har svoret ved hellig ceremoni at efterkomme? Behøves der et geni for at sætte dette i system, eller er det en af disse sandheder, der er så indlysende og ubehagelige, at vi foretrækker ikke at se dem? Jeg spørger dem, som følger Buddhas lære, der i så smuk enkelhed belærer os om, at man ikke længer vil gøre os ondt, hvis vi selv holder op med at gøre ondt: Gør det ondt at krympe sig i en fælde i dage og nætter, indtil døden barmhjertigt befrier fra kvalerne? Gør det ondt at blive sømmet til et brædt og svede af smerte for et eller andet barbarisk formål? For disse dyr er sikkert fyrstedet, som de til sidst kastes på, mere kærtegnende end vivisektorens hænder.

Der er dem, som ganske ærligt intet føler for væsener lavere end mennesket, men intet menneske med normale følelser og fornuftigt om-

dømme kan ignorere kravene fra sine medmennesker, selv om de bor langt borte og har en anden hudfarve. Hvorledes kan vegetarismen være dem til praktisk hjælp? Lad os se bort fra åndelige love og morallære og besvare spørgsmålet fra det økonomiske standpunkt. De nyere begivenheders tendens, som har ført til de nuværende forhold rundt om i verden, har tvunget økonomerne til at indrømme, at verden ikke kan ernæres ved kødspisernes ødsle metode, for et givet stykke land kan give føde til mindst fem gange så mange mennesker, hvis der dyrkes korn, frugt og grønsager på det i stedet for kvægfoder. Verdens mest fremragende ernæringseksperter har indrømmet, at vegetarismen er den eneste løsning på verdens madproblem. Er det en sentimental drøm, eller er det kras realisme, når vi erkender, at det første skridt henimod verdensfred er mætningen af millioner af sultne munde?

Mennesket må adlyde sit primære instinkt: selvopholdelsesdriften, og den bekymrer sig ikke om moralspørgsmål. Når mennesket er sikker på sit eksistensminimum, så vender dets tryghedsfølelse tilbage. Det hæver sig over junglens lov og udvikler en følelse af velvilje over for sine medmennesker. Da — og kun da — kan vi vove at tilbyde den morallære, som alene kan lede menneskets flokinstinkt ad opbyggende i stedet for nedbrydende veje. Er vegetarismen upraktisk, når den kan give dette det største bidrag til verdensfreden? Jeg anmoder intet menneske om loyalitetssvig eller om at skifte bås. Jeg beder blot dem, der arbejder for forbedringer for menneskene, dem i organiserede kirkesamfund og dem i fritænkerreligioner og filosofiske organisationer, dem, som anerkender udviklingen som en fremskridtets vej, og dem, som tror på menneskets guddommelighed, om at følge den lære, som deres egne respektive trossætninger indebærer. Dette vil ikke blot hæve menneskene til et mere værdigt plan, men også bringe dem nærmere til hinanden, og dette dobbelte fremskridt vil fortsætte, indtil den dag da vi ser alt liv som en enhed og indser det unyttige i at gøre *os selv* ondt.

Overalt på min rejse i De Forenede Stater har jeg forsøgt at klarlægge vegetarismen som en komplet filosofi i stand til at løse alle problemer mellem os og varig fred. Her i dag gør jeg intet sådant forsøg, fordi specialister på denne kongres hver på sit område har fortolket eller vil fortolke vegtarismen fra naturhygiejnens, naturhelbredelsens, ernæringens, legemskulturens, dyrebeskyttelsens, moralens, sindsligevægtens, følelsesbestandighedens o. fl. standpunkter. Jeg er kun en ener på holdet, en som fremfører den åndelige indstilling, fordi jeg anser vegetarismen som en anerkendelse af budene, som den sande udlægning af Jesu lære og som udøvelse af buddhismens troslære. Menneskeheden er blevet forledt til at tro, at freden kun kan komme, efter at mange ensrettede mænd har tilbragt måneder med at kigge efter en formel, efter at regeringer har brugt år og millioner i penge for at skabe en ophedet atmosfære og spilde blæk, og efter at videnskabsmænd har dækket jorden med hæslige og groteske konstruktioner for at bevise, at et atom er ingenting farende rundt om ingenting, og for at udtænke den mest raffinerede og dyreste metode til menneskehedens selvmord. Af denne blindt godkendte tro er udsprunget den idé, at jævne folk — sådanne som vi her — ikke

spiller nogen rolle ved opbygningen af en fredelig verden, og at denne må overlades til stater og magter. Disse har aldrig skaffet — og vil aldrig kunne skaffe — varig fred, fordi freden har sit udspring i hjertet hos det individuelle menneskelige væsen. Freden kan først blive en og mennesket får først fred med sig selv, når det føler sig fri for og mennesket får først frem med sig selv, når det føler sig fri for skyld i brodermord, fri for forbrydelsen at slå dyr ihjel, fri for synden at besudle sit legemes tempel med ækle gifte, fri for dumheden at sætte sig imod naturen. Mennesket må lære at gennemskue de af mennesker lavede love, der er så fejlende, at de må ændres dagligt for at kunne bruges, og leve i overensstemmelse med Guds eller naturens lov — en lov, som er fuldstændig og varig.

Det er sikkert anerkendelse af denne naturens lov, som har bragt os alle sammen her i dag. Er vi vort ansvar tilstrækkeligt bevidst, erkender vi, at det er på os her og på ligesindede rundt om i hele verden, at verdens redning beror. Lad os alle udvikle den styrke, der svarer til byrden, det mod, der svarer til hvervet, og en sådan troskab, enhed og storhed, som passer sig for vor opgave.

Hvor langt er der til freden? Jeg vil heller spørge: Hvor nær er freden? Jeg ved, hvor nær den kunne være. Alle store sandheder er enkle, og den enkle sandhed er denne: Vi kan have varig fred over hele verden endnu i aften, hvis vi holder op med at gøre hinanden fortræd. Så ligetil er det! Kan vi ikke her i dag give vore egne individuelle og kollektive bidrag til varig fred på jorden ved at afstå fra at gøre fortræd — i handling, i ord, i tanker, ja selv i indskydelser. Jeg vil her minde om indledningsordene til en af upanishaderne, de gamle indiske skrifter: Må Han beskytte os, må Han finde behag i os, må åndens viden lyse for os, *må aldrig gøre hinanden fortræd,* og må der være fred og FRED alle vegne.

(Ved N. NIELSEN).

Naturlægens bøde blev stadfæstet

Landsretten har stadfæstet den bøde på 600 kr., som naturlæge Axel O. Hansen var blevet idømt ved byretten for overtrædelse af lægeloven.

Tiltalen lød på, at Hansen havde taget en malermester, som led af kræft, i kur og ordineret forskellige diæter med urtete samt afholdt ham fra at søge lægehjæp, således at han kunne blive opereret. Retslægerådet har udtalt, at patientens liv havde været udsat for fare. Naturlægen havde appelleret til landsretten, hvor han hævdede, at han ikke havde afholdt malermesteren fra at søge læge. Hans kur var netop ment som sideløbende med lægebehandlingen. Landsretten stadfæstede imidlertid byretsdommen.

Efter at dagspressen havde bragt ovenstående meddelelse (19/3 1953), ønskede ovennævnte naturlæge at gøre opmærksom på, at han var vidende om sygdommens natur, og at hans behandling tog sigte herpå.

Program for kongressen i Sigtuna

Søndag den 2. august kl. 15: Velkommen til Sverige ved formanden for den svenske vegetariske forening E. Killander. Derefter åbningstale af den internationale unions formand, W. A. Sibly. Så følger der forskellige valg og korte hilsener af de delegerede og vicepræsidenten, Mrs. Gasgue.

Der går tog fra Stockholm til Märsta station og derfra forbindelse med bus til Humanistiska Läroverket hveranden time. Fra Klara Strand afgår der skib kl. 10.

Flaget hejses kl. 9,30. Kirkegang kl. 10. Middag kl. 18 og foredrag kl. 20.

Mandag den 3. som de følgende dage: kl. 7,30 gymnastik og svømning; kl. 8,30 morgenmad; kl. 12 frokost; kl. 18 middag.

Åbningsmøde med rapporter fra komiteer og foredrag kl. 9,30. Kl. 13 udflugt til Skokloster. Kl. 20 lysbilledforedrag: Sverige.

Tirsdag den 4. er der kl. 9,30 lukkede møder for de delegerede. Kl. 13 udflugt til Uppsala. Foredrag på universitetet og besøg i Gamla Uppsala. Kl. 20 foredrag.

Onsdag den 5. er der komitémøder m. v. Kl. 16,30 foredrag.

Torsdag den 6. kl. 9,30 rapport fra det hollandske centralinstitut; kl. 10,30 foredrag; kl. 19 festlig aften.

Fredag den 7. kl. 9,30 lukkede møder med valg. Kl. 14 åbent møde. Kongressen slutter med korte taler. Kl. 17 afskedsmiddag.

Lørdag den 8. kl. 10,30 rundtur i Stockholm. Kl. 14 møde i rigsdagsbygningen, arrangeret af Stockholms-afdelingen.

Man må snarest melde sig til sekretær Carl Schelin, Manhemsvägen 15, Sollentuna 3. Afgiften er 150 svenske kr., hvis man vil have enkeltværelse, 130 pr. seng i dobbeltværelser. Heri inkluderet kongresafgift, måltider og udflugter, lørdagens tur dog fraregnet.

Kongressprogene bliver engelsk og tysk.

Tre stadier i en udvikling

Det er ikke 100 år siden, at „en kiærlig Moder og Børneven" udgav en kogebog med anvisning til alle småpiger fra 6 til 12 år, så de selv kan fremstille alle mulige retter til dukkeselskaber og „komme fremmede".

Den allerførste opskrift er iflg. *Nu* på „Kjødsuppe": „Du fanger en Spurv (som nemt skeer med en Pind, hvorpaa Du har smurt Fuglelim), lader Pigen tage Livet af den og dypper den i kogt Vand, da kan Du let pille Fjedrene reenligt af; nu skærer Du den op bagi, ligesom Du seer de Voksne gjøre ved Gaasen." — —

Dengang var det altså såre naturligt for en „kiærlig moder og børneven" at smøre fuglelim på en pind for at fange spurve til at holde dukkeselskab paa. Men læg dog mærke til, at de 6—12årige ikke selv skal tage livet af det lille væsen — der som bekendt ikke falder til jorden, event. går på limpinden, uden den højestes vilje. Mordet overlades til „pigen", det dengang underordnede væsen, der kunne sættes til alt. Børnene skal

dog selv manipulere med kadaveret på samme måde, som de har bemærket de voksne bære sig ad med gåsen.

I dag vil vi ikke fange spurve på limpinde, om ikke af andre grunde så fordi det er forbudt ved lov, og hvorfor har lovgiverne taget sig af spurvenes ve og vel? Velsagtens fordi en folkevilje har ment det uforeneligt med nutidens kultur at anvende den slags barbariske fangstmetoder.

Men selv om spurven lod sig fange på en mere „human" måde, så vil man i dag ikke anbefale børnene at tage livet af den for at koge suppe på den, ejheller vil man overlade det til husassistenten, som — dér, hvor en sådan endnu findes — har afløst „pigen".

Det næste skridt i udviklingen, som ikke gerne skulle vente endnu et hundrede år, er at sige nej til alle drab, der blot har til formål at skaffe „mad", oven i købet mindreværdig og ofte giftfyldt „mad", i gryden.

Det er ikke alene unødvendigt, men også inhumant, og det i dobbelt forstand. For det første forudsætter denne form for frembringelse af føde en uhyre sum af lidelse for at ende med mord på ganske sagesløse skabninger. Og det er disse mord, som er det andet inhumane punkt, idet de sandsynligvis skader mennesket på mere indgribende og varig måde end de dyr, det går ud over. De får jo da „fred", hvad morderne ikke gør, hvilket tydeligt fremgår af alle de dårlige samvittigheder, som i disse år slutter sig sammen i et væld af dyreværneforeninger, hvis opgave det øjensynligt skal være i fællesskab at neddysse den indre stemme, der siger: Du skal ikke dræbe!

I dag vil vi ikke give vore 6årige anvisninger på at fange, dræbe og anvende selv nok så lille en spurv. Den dag vil komme — og gid den snart vil komme — da intet ansvarligt menneske vil forlange, at der skal lides og blod skal flyde, for at der kan komme noget i gryden — den, der muligvis også vil blive sat på museum.

Nu må det snart være vor tur

Såvel før som efter vinudstillingens åbning flød aviser og radio over med lovtaler om den kære sprit, uden at det dog lykkedes at fremføre noget nyt eller noget af værdi om dette emne. Også den månedlige udsendelse: Mine herrer! helliger sig hovedsagelig det samme emne.

Mon ikke snart det kan blive vor tur til at fremføre vore synspunkter?

Vegetarisme kontra alkoholisme

I rigtig forståelse af, at det er den vegetariske kost, der giver den mindste tørst, har Danske afholdsselskabers landsforbund med vort medlem fru Bonnichsen i spidsen arrangeret et lille kursus for de husmødre, hvis mandlige paarørende er på antabuskur.

Det var igen fru Mosegaard, som måtte bistå også ved denne demonstration — til trods for, at man skulle synes, hun i forvejen gør sin borgerpligt ved at bistå ved de så sørgeligt aktuelle jernlunger på Blegdamshospitalet de 6 af ugens dage fra kl. 16 til 24.

Hvem melder sig som hjælper eller afløser ved vore demonstrationer?

Sund jord - sunde planter - sunde mennesker

Af havebrugskonsulent H. Mosegaard (her efter „Sundhedsbladet")

At planter skulle have jord til at vokse i, har vi været tilbøjelige til at slå fast som en kendsgerning, men der er allerede sket så meget, at ikke alene videnskabsmænd har formået at få selv ret store træer til at vokse — og vokse godt — i beholdere med vand tilsat visse næringssalte, men også praktisk arbejdende gartnere mener at kunne se deres fordele ved helt at kassere jord som opholdssted for planterødder.

Som regel vælger man ikke vand i stedet for jord, for det giver ingen ankerplads for rødderne, men derimod små granitskærver, udvasket bakkegrus, vermiculite eller lignende stoffer, der ikke i sig selv besidder nogen egentlig plantenæring, men blot skal tjene som opholdssted for og til forankring af de rødder, der skal optage den næring, som må tilføres i form af opløsninger, der holdes under nøje kontrol.

Denne specielle dyrkningsmåde forudsætter vandtætte beholdere, som oftest i væksthuse, hvor næringsvædskerne som regel bringes til at stige op fra neden en gang eller to i døgnet. Når de atter synker ned og ledes til en anden beholder, suges der ny frisk luft ned til planterødderne, således at de også kan „trække vejret"; kan de ikke det, kvæles de, og planten visner.

Som en af årsagerne til, at man foretrækker sådanne metoder i stedet for dyrkning i almindelig jord, kan nævnes, at det er lettere at holde visse plantesygdomme under kontrol, når man betjener sig af nogenlunde sterile substrater i stedet for den cocktail på godt og ondt, som „jord" kan være. Selv den mest tilforladeligt udseende pottejord indeholder ofte et væld af sygdomskim, hvis angreb sætter ind med voldsom kraft, især lige efter frøspiringen, og forårsager „rodbrand" eller „sorte ben", eller hvad man nu kalder det fænomen, hvor kimplanter i tusindvis kan vælte på en eneste nat. Også voksne planter kan angribes på rødderne, hvorved der forårsages store beskadigelser, og det er ikke alene svampe og bakterier, der optræder, det kan også dreje sig om „rodål" eller dermed beslægtede småvæsener.

Vil man derfor gerne beholde sine planter fri for sygdom, gælder det om at holde jorden sund — ikke slæbe sygdomme, f. eks. kålbrok, ind med smittet gødning — og ved passende vekseldrift søge at hindre skadelige organismer i at formere sig, så de bliver i stand til at ødelægge en kultur.

Meget af det, som kaldes „træthed", og som er årsagen til, at der stadig må skiftes med kulturerne, er ganske simpelt tilstedeværelsen af mikroorganismer, som på en eller anden måde gør røddernes ophold og arbejde i jorden problematisk. Den såkaldte trætræthed, der er årsag til, at planter af bestemte arter ikke trives godt, efter at der lige er ryddet planter af de samme eller nært beslægtede arter, er sandsynligvis af samme natur; måske der dog er tale om nedbrydningsstoffer, en slags liggift, men den omstændighed, at fænomenet er påvirkeligt af desinfektion med stærke kemikalier eller opvarmning, siger, at der er helt andre

årsager end dem, mange hidtil har slået sig til tåls med, og som går ud på, at den ene planteart udtærer jorden for specielle næringsstoffer, så den er så udpint for disse, at de, der kommer næst efter, ikke vil trives.

Til de egenskaber, som en sund jord gerne skulle være i besiddelse af, hører en passende, luftig konsistens, der gør den til et velegnet opholdssted for plantecdderne, og denne konsistens har man gennem årtusinder forsøgt at forbedre, såfremt den ikke var ideel i forvejen, ved tilførsel af mere ellere mindre formuldede planterester. Man har her filosoferet sig til ret mystiske systemer, hvorefter disse stoffer, eventuelt husdyrgødning, skulle behandles for at give jorden de bedste egenskaber og den bedste form for næring.

Nu viser det sig, at selv den mest genstridige lerjord kan gøres til lækker havejord ved tilførsel af ganske minimale mængder af syntetiske stoffer, f. eks. krilium, der ikke fungerer som næring hverken for planterne eller den bakterieflora, som man hidtil har betragtet som den eneste virkelig værdifulde hjælper til at tilberede maden til planterne og til at gøre jorden „bekvem".

Jord kan altså godt gøres god uden muld og muldgivende stoffer, og at der heller ikke behøves muld eller bakterievirksomhed for at forsyne planterne med næring, fremgår af eksemplet med sten- eller gruskultur.

Vi er altså nu, om vi så må sige, ved at komme ned på jorden, når talen drejer sig om planter og deres dyrkning. Der er intet som helst „mystisk" hverken ved jorden eller planterne — ja, man har endog kunnet eftervise, hvorledes planterne atom for atom tilbytter sig de uorganiske stoffer, som de har brug for til at opbygge deres celler af.

Jeg overser aldeles ikke, at selv den mindste celle ikke kan fungere, uden at det, man kalder liv, er til stede, men dette begreb er for mig så ophøjet, at jeg som en lille gartner ikke har noget at sige om den ting.

Lige så lidt er det min mening at ville anbefale jordløs dyrkning af planter i koloni- og andre haver; det har blot været min agt at søge at sætte tingene frem på en sådan måde, at det letter forståelsen af planternes krav til os, specielt kravet til sund jord og sunde næringsstoffer. Får de det, kan de ikke undlade at trives på en sådan måde, at vi vil kunne anvende dem som sund og god næring for sunde mennesker — men derom måske en anden gang.

Finansministeren

skal efter sigende have sovet yderst uroligt — ligesom prinsessen på ærten — fordi han har opdaget en enkelt lille nød under de mægtige lag af omsvøb og dikkedarer, der har præget de lange år, hvor det gjaldt om ved alle til rådighed stående midler at holde alt, som kostede penge, ude af landet — lige undtaget spiritus og tobak.

Når ministeren nu får gnedet øjnene, vil han sikkert opdage det uholdbare i situationen og sørge for, at vi ikke skal tvinges til at tage over Sundet for at bemægtige os en pose nødder til juletræet. Vi tilføjer, at vi gerne vil have nødder og helst af mange slags hele året.

Fra Paris

I en rundskrivelse, som IVU har sendt sine forbindelser, og som omhandlede vor opfordring til FAO, er det typografiske udstyr blevet således, at man har kunnet opfatte undertegnede som havebrugskonsulent ansat af DVF, hvilket antagelig har været medvirkende årsag til, at formanden for den franske vegetarunion har anmodet mig om „information" vedrørende havedyrkning til gunst for medlemmer dernede.

Nu er havebrug et yderst omfattende emne, som det vil være håbløst at kaste sig ud i på må og få, så længe man ikke véd, hvor der ønskes en indsats, og jeg glemmer heller ikke, at det var en fransk munk, som bragte *os* vort første havebrug.

Men skulle jeg fremføre et ønske for den vegetariske bevægelse i Frankrig, må det være dette, at de må få held til at overbevise deres landsmænd om, at det er såvel gammeldags som uøkonomisk at dyrke dejlige druer med det formål at lade dem destruere af gæringsorganismer for bagefter at anvende det alkoholholdige affaldsprodukt som drikke.

Al den dejlige jord, som herved kunne frigives, ville sikkert kunne give så usandsynlig store mængder af saftige frugter og grønsager, at der måske kunne blive lidt tilovers i sæsonerne til os heroppe, som så vil gøre gengæld og sende af vore jordbær, der er de fineste i verden og kommer på et tidspunkt, da alt er svedet væk af sol og tørke nede hos vore sydlige meningsfæller. I kære franskmænd har også godt af at smage, hvor dejlige og saftige vore efterårsgrønsager er. Her hos os gror de nemlig med naturlig fugtighed i jord og luft, der hvor I med største besvær må søge at holde liv i f. eks. blomkål ved hjælp af kunstig vanding.

Der er sikkert ingen som helst grund hverken for den ene eller den anden part til at frygte hverken liberalisering eller den „grønne plan", for hvert land har sine specielle muligheder. Det, der skal til, er en lige så gnidningsløs udveksling af varer, som har været medvirkende til at gøre Nordamerika til et hele. *H. M.*

I Norge

synes man derimod at have opfattet grundtonen i de fremførte citater af Michael Larsen på en mere begejstret måde, idet borgmesteren i Stavanger sender en bestilling på så mange eksemplarer af „Naturhelbredelsen", at vi slet ikke ser os i stand til at effektuere ordren.

Det har glædet undertegnede, at samme borgmester roser mig for de urædde artikler, der ind imellem findes i VT. Derimod virker det som en spand koldt vand, når en dame deroppe synes, at vi hernede er agterudsejlet, bl. a. fordi vi ikke fuldt og fast tror på, at kræft vil være ukendt, hvis man blot gør sådan og sådan.

Ja, når bare man selv tror på, at kursen er rigtig, ser det hele nok så lyst ud, men derfor kan det dog være, at den, der er agterudsejlet i første omgang, har en chance for at komme med et andet skib, der kan hænde finder mere sikkert i havn. *H. M.*

Fra Sverige

er indløbet en reserveret tak for de lige så alvorlige som velmente advarsler og ønsker, vi sendte i anledning af 50 års jubilæet.

Svenska Vegetariska Föreningens 50-års fest

3. februar blev i lige grad en mindefest for foreningens stifter, den hæderkronede redaktor *J. L. Saxon*. Om formiddagen nedlagdes kranse på Saxons grav i Danderyd. Til stede var fra Norge dr. phil. *H. J. Røgler* og fra Danmark *Oluf Egerod*. Om aftenen holdtes så mindefest i Stockholm. Det blev en stilig fest med mange deltagere. Foreningens formand, major *Ernst Killander*, holdt en værdig hilsningstale og ledede mødet på vanlig pompøs vis. Efter solosang af frk. *Marit Tjørne* og prolog af forfatteren *Olof Thorborg* talte den berømte tidligere professor i arkæologi („Peking-manden" etc.) *J. Gunnar Andersson* om „Saxon som människa och ideel förkämpe". Dernæst bragte *Oluf Egerod* hilsen fra Danmark og Den internationale Union. Mindedes især den første internationale vegetarkongres efter første verdenskrig, som Saxon, delvis for egen regning, foranstaltede i Stockholm 1923. „Vegetarismen"s mangeårige redaktør, *Carl Schelin*, havde valgt emnet „Något om de 50 åren". Dr. *Røgler* bragte Norges hilsen. Saxon havde også stiftet foreningen der. Endvidere var der hilsener fra Teosofisk Samfund, Frisksportforbundet, dyreværnsforeninger, sundhedsforretninger, den verdensberømte ernæringsforsker dr. *Ragnar Berg* m. fl. En vegetarisk dalkarl i 80'erne, *Erik Engvall*, iført folkedragt, spillede egnens og egne kompositioner på violin.

Den smukke fest sluttede naturligt med Saxons kampsang „Framtidsmål". — Vi sträcka våra händer — —. *O. E.*

Frk. Agnete Lundstedt fra Statens Husholdningsråd

har for anden gang holdt en speciel demonstration i anvendelse af frugt og havesager for medlemmer af Foreningen af danske havebrugskandidater og deres hustruer, velsagtens i erkendelse af, at det må være inden for disse kredse, at en propaganda vil kunne bringes videre ud til folket.

Frk. Lundstedt, der vil være kendt af mange lyttere, bl. a. fra „de to minuter", havde selvfølgelig lagt sit program så nær det vegetariske, som det er muligt at komme uden dog at drive propaganda. Denne varetoges af dette blads redaktør.

Det kan ikke varmt nok anbefales alle at besøge lokalerne i Lyrskovgade, hvor konsulenterne uge efter uge demonstrerer og giver gode råd. Programmerne kan følges i dagspressen.

— Det kan kun glæde os, at vor meningsfælle fru Elsebeth Brandt, der har ansættelse under husholdningsrådet, har fået stipendium til en studierejse i Amerika. Vi vil sikkert få meget nyt at høre, når hun atter vender tilbage.

Ny flot vegetarisk restaurant åbnet — i Malmø!

Forfatteren *Agne Windmark* skriver i et lille skrift *„Aktuell Hälsckost"*, udgivet af *Reforma Livsmedels AB:* „Det är ofta svårt att uppskatta det, man har närmest för ögonen. — Jag rekommanderar en tripp till Köpenhamn en lördag eller søndag för att få perspektiv på de „begivenheter", vi har her hemma. Om du plöjer igenom hela den nytra jätte-„byn" i från årla morgon till särla kväll, skall du inte träffa en enda vegetarisk bar eller servering, som står redo att velkomma dig. (Et reform ställe finns verkligen, men det är stängt båda lördagar och söndagar).

Hur annorlunda i vårt sobra Sverige! En prunkande flora av reformaffärer, serveringar och barer har på 15 år vuxit fram över landet. Snart finns varken stad eller by, där inte reform folk verkar."

Man må beskæmmet sige, det er sand. Sverige er så langt foran. I Stockholm findes et utal af vegetariske restauranter og kostreformbutikker. I vor lille forstad Malmö reklamerer 8 reformbutikker i et vegetarisk program nu for nylig. Det drejede sig om Malmøs vegetariske forenings udstilling: „Hälsan fram för allt" i tiden 22/2—1/3. Udstillingen blev åbnet af byrådets viceformand, og blandt ugens talere var dr. *Kirstine Nolfi* og den bekendte vegetariske husholdningsekspert fra Stockholm, fru *Elsa Stuge* (der skal forestå husholdningen ved den internationale vegetarkongres i Sigtuna til sommer). Fruen holdt også vegetariske madlavningskursus hele ugen.

Udstillingen var i så gode hænder som formanden for Malmø vegetariske forening, direktør *Lindahl*, direktøren for Hälsakostcentralen, *Svenn Johansson* og direktør *Ahnberg* for Reforma Livsmedels AB.

Ved presserepræsentationen lørdag d. 21/2 var *Oluf Egerod* tilstede for Danmark og Den internationale Vegetarunion. Lokalet var i Södra Förstadsgatan 31, hvor der så åbnes en vegetarisk restaurant efter udstillingen. Den middag, der servereds for pressen og de øvrige indbudte, lovede godt for restaurantens trivsel. Beliggenheden er central (et kvarters gang fra stationen), og lokalerne fortrinlige. Egerod lovede rigeligt besøg af danske vegetarer, når vi ikke vidste, hvor vi skulle gå hen med vore vegetariske gæster. Foreløbig foreslår jeg, at københavnske vegetarer til sommer holder samlet udflugt til foregangsbyen på den anden side sundet, og så tar vi gode vegetariske ideer med hjem. *O. E.*

Øl betaler kroningen

Det øl, Storbritanniens indbyggere vil drikke på dronning Elizabeths sundhed i anledning af kroningen den 2. juni, vil sandsynligvis indbringe et skattebeløb, der er dobbelt så stort som de 18,5 millioner kroner, ceremonien vil koste.

Ved en sammenligning med det forøgede øl-salg under kong Georges kroning for 16 år siden har man regnet ud, at dronningens tro undersåtter vil nyde 50 millioner glas øl ekstra i dagens anledning.

Isbjørnelever

er ikke så almindelig en ret på vore breddegrader, selv om det påstås, at visse udlændinges vigtigste kendskab til vort land går ud på, at disse dyr strejfer rundt i gaderne; men der kan være forhold, hvor mænds liv er afhængige af jagtlykken, og mangen en ekspedition har reddet livet ved at nedlægge en bjørn. Dog rører de aldrig leveren, fordi der er erfaring for, at denne er giftig.

Nu er det jo en kendt sag, at der under forfølgelsen opmagasineres så mange nedbrydningsstoffer i dyrenes lever, at de virker som gift i hvert fald for planteædere, og kaptajn Einar Mikkelsen fortæller ind imellem om et tilfælde, hvor sulten tvang ham og hans ledsager til at slagte og fortære den sidste af de udmattede slædehunde, men leveren kastede de langt bort for ikke at blive fristet. Dog hentede man den tilbage, da sulten igen begyndte at nage, og snestormen fortsat forhindrede videre fremgang. Man diskuterede frem og tilbage, og en af dem havde hørt om, at hvis man kom en genstand af sølv i gryden samtidig med leveren, ville det ved en farveforandring vise sig, om sidstnævnte var giftig eller ej.

Kaptajnen ofrede rammen fra fotografiet af sin kone, men da denne kun antog en uskyldig brunlig tone og ikke den giftige irgrønne farve, som man havde tænkt sig til ville fremkomme, såfremt der var fare på færde, gik man til biddet med det resultat, at de begge måtte igennem alle forgiftningens kvaler.

Der skal også være omkommet adskillige personer, bl. a. den forulykkede André-ekspedition, som følge af nydelsen af trikinbefængte isbjørne, men nu har en norsk forsker fundet ud af, at der lurer en hidtil ukendt fare i leveren af isbjørne, idet denne er så fænomenal rig på a-vitaminer, at mennesker, som spiser den, får en så alvorlig overdosering, at døden indtræder.

Som allerede nævnt har denne interessante opdagelse ikke særlig adresse til os hernede, men derfor kan det være overordentlig interessant at vide, at selv under disse arktiske forhold formår de skabninger, som naturen har tilpasset efter vilkårene, at samle så rige depoter af vitaminer, at de kan dræbe de mennesker, som mer eller mindre berettiget tilvender sig disse.

Kassereren

er taknemlig, fordi så mange medlemmer ved indsendelse af kontingent frivilligt runder beløbet opad. Det er en af årsagerne til, at vi ikke har været nødt til at forhøje kontingentet på samme måde, som det ellers har været tilfældet i næsten alle andre foreninger.

Men han opfordrer herved indtrængende alle, som endnu ikke har benyttet girokortet, til at gøre dette een af de allerførste dage, da man af hensyn til regnskabets afslutning ellers må udsende opkrævninger med tillæg af porto omkring midten af maj.

Kvinde, tag vare - - - !

Nyere undersøgelser viser, at underlødig kost under svangerskabet kan resultere i åndelige og legemlige defekter hos barnet.

Der er sikkert mangen vordende moder, der i tillid til den rodfæstede antagelse om, at barnet altid tager først for sig af retterne, har beroliget sig selv med, at når blot hun selv følte sig rask og nogenlunde alsidig ernæret, så kunne der aldrig times barnet noget ondt, og hvis der ikke desto mindre indtræffer den for enhver moder så triste tildragelse, som et ikke „velbårent" barn jo altid er, ja, så vil nogen måske sige: skæbne — og bøje sig under den.

Men nutidens videnskabsmænd vil gerne søge at gøre sig til herre også over mangt og meget af det, som vi kalder skæbne, og iflg. referat af professor H. V. Brøndsted i Berlingske Aften har nogle franske forskere ved hjælp af dyreforsøg påvist, at defekter af forskellig art kan fremkomme, når moderdyrene får en ensidig kost med mangel på et eller flere vitaminer eller måske helt andre nødvendige stoffer.

Allerede længe har man vidst, at barnet får dårlige tænder, såfremt moderen ikke har fået tilstrækkeligt med D-vitamin. Angribes moderen af „røde hunde", kan barnet fødes med hjertefejl. Forstyrrelser i hormonbalancen kan ligeledes forårsage misdannelser og for tidlig fødsel.

Om B-vitaminerne skriver professoren, at der findes en hel række af dem, og at de på mange måder griber ind i de levende cellers stofskifte; de er som små tandhjul, der formidler, at bestemte og nødvendige kemiske processer kan foregå på rigtig måde; er der for lidt af dem i føden, er det, som om tandhjulene mangler tænder her og der. Indgribningen bliver ufuldstændig, og de kemiske processer kommer til at gå ufuldstændigt og besværligt. Legemet kommer til at lide af mangelsygdomme af forskellig slags, f. eks. af pellagra eller forstyrrelse i nervesystemets funktioner — —

Unddrages rottemødrene det B-vitamin, der kaldes for riboflavin, fødes ungerne med ganske bestemte misdannelser, som er gamle kendinge hos mennesket: Sammenvoksede fingre og tæer, hareskår, ofte med et ganske ufuldstændigt ganetag, forkortet underlæbe o. l.

Sådanne misdannelser kan være arvelige, d. v. s. bestemt af gener i kønscellerne, men nu er det altså påvist, at de også — på rotter — kan fremkomme som følge af en udviklingshemning fremkaldt af mangel på riboflavin.

Og medens de arveligt bestemte defekter er nogenlunde fuldstændige, så forekommer der alle stadier af overgange fra det normale til det abnorme, såfremt det er vitaminmanglen, der er med i spillet, hvilket kan tydes derhen, at moderen har været i underkanten af vitaminbalance.

I et andet forsøg har man unddraget dyrene et andet B-vitamin, den såkaldte panthotensyre, hvilket gav sig udslag i defekt opbygning af storhjernen, forstandens sæde. Også her er der alle grader af defekter at notere, og det synes altså, som hjernens udvikling hos fosteret er i høj grad afhængig af netop dette vitamins tilstedeværelse i moderens

organisme, og det kan altså godt mangle, uden at moderen har symptomer i så henseende.

Professor Brøndsted betoner, at man ikke uden videre kan overføre forsøgsresultater fra rotter til mennesker, men erindrer dog om, at det meget ofte er sådanne forsøg med rotter, som har banet vejen for forståelsen af mangel-symptomer hos mennesket.

I gamle dage måtte den svangre kvinde tage sig omhyggeligt i agt for ikke at komme ud for tildragelser, som kunne skade barnet. Således skulle man passe på ikke at få øje på en hare, da dette kunne medføre, at barnet kom til verden med hareskår.

Såfremt det nu viser sig at være rigtigt — det synes allerede sandsynligt — at hareskår og andre defekter, ikke mindst intelligensmæssig set, *kan* have sin rod i underlødig kost, bliver det ansvar at bære „livets byrde" endnu tungere for kvinden — derfor træd varsomt!

Det må heraf følge, at intet samfund har råd til at lade sine vordende mødre være uvidende om, hvilken kost der er den bedste i *alle* henseender, ligesom de nødvendige midler til fremskaffelse af en sådan ingensinde må savnes. Vi har bl. a. sundhedsplejersker, der tager sig af de spæde børns pleje, og det er selvfølgelig ganske udmærket; men det må være mindst lige så vigtigt, at „grundlaget" er sundt og veludrustet i enhver henseende.

Vi må ikke glemme, at vi bor i et nordligt land, hvor de naturlige fødemidler ikke altid er for hånden, og det menneskelige instinkt er i høj grad forkludret i barneårene, derfor må der oplysning til og atter oplysning. Der er desværre langt igen, før alle og da navnlig de vordende mødre kan siges at være i samme „foderstand" som mange af de husdyr, vi er så stolte af.

World Forum

er et vegetarisk magasin, der udkommer i London med fire numre om året. Det bringer bl. a. meddelelser fra Den internationale vegetariske Union. Her genfinder vi således vor opfordring til vegetariske organisationer i alle lande til at støtte vort forslag til FAO om at sende havedyrkere til de sultende lande i stedet for landbrugere.

I en anden virkningsfuldt illustreret artikel undrer man sig over, at der i anledning af kroningsfestlighederne gives tilladelse til offentlig nedslagtning og stegning på spid af okser. Man undrer sig over, at dette barbari skal genoplives samtidig med, at der ønskes langt liv for Hendes Majestæt, til hvis ære okserne må lade livet. En lille by, som ikke mente at have appetit nok til en hel okse, har ansøgt om tilladelse til at slagte et får i stedet for, men varedirektoratet henviser til cirkulære nr. 4437, der forlanger okse, og man kan ikke slække på kravet, eftersom man så kunne risikere, at der kun blev spist pølser omkring kroningsbålet. Om nødvendigt må sagen tages op i parlamentet.

Ikke for intet opfordrer World Forum lokale autoriteter og presse til at protestere mod dette middelalderskuespil, der efter fotografier fra tidligere lejligheder at dømme opfattes som en virkelig folkeforlystelse.

For at gøre det hele så virkningsfuldt som muligt har man endog undladt at fjerne hovedet med de store svajede horn fra kroppen, inden denne anbringes på det drejelige spid. Antagelig for at børnene rigtig kan se, hvad det er, der foregår.

I sammenligning hermed var det ren børneleg, når Frederikssundvikingerne sidste sommer forsøgte sig i den samme genre — og så havde de jo tilmed mere ret til at blive i stilen end gæster og tilskuere ved en nutidig kroningshøjtidelighed.

Der er penge i husdyr

i hvert fald flere end i mennesker, og deraf følger, at det nye, også på ernæringsvidenskabens område, kan ventes fra veterinærerne. I hvert fald er det en ernæringsfysiolog med tilknytning til landbruget, dr. Moustgaard, der har fået bevilget en sum af det nyoprettede videnskabsfond for at kunne hellige sig studiet af den eventuelle forekomst af kønshormonlignende stoffer i planterne.

Som man ser, har man ikke opgivet at finde endnu flere stoffer i de planter, som vi alle er henviste til at leve af, enten i første eller anden omgang. Og så længe der fortsat findes nye stoffer — det behøver ikke absolut at være vitaminer — kan det vel tages som bevis for, at bunden ikke er nået endnu, og at vi, der holder på en føde, der er så nær det naturlige, som det er muligt at komme, har fat i den rigtige ende.

Mødet i Politikens sal

forløb på værdig måde. Publikum var ganske afgjort interesseret og fulgte med fra først til sidst. Efter foredrag og lysbilleder serverede fru Mosegaard små smagsprøver af diverse urter og frugter, som var „atomiserede" ved hjælp af en blender, der velvilligt var stillet til rådighed af Statens Husholdningsråd.

En regn af spørgsmål og svar afsluttede den vellykkede aften. Vi er „Politiken" en varm tak skyldig, fordi man giver os lejlighed til at fremføre vore synspunkter for et stort og interesseret publikum.

„Ekspressen" i Stockholm havde læst om mødet og sendte en dame for at optage et interview.

En »dyreven« i Esbjerg

pralede med, at hans hund var dygtig til at indhente og ihjelbide alle de katte, som kom i dens nærhed. Det siger sig selv, at „ejeren" af dette unikum ikke kunne have nogen som helst anelse om, hvorvidt disse katte var „vilde" og som sådan fortjente at blive dræbt, eller om de havde fast stilling og udfyldte en plads, der måske var lige så nyttig som hundens opgaver.

Desværre kunne der, på grund af forældelse, ikke rejses sag mod manden.

Bananernes indtog pr. 1. febr. 1953

Også Coloradobiller i importfrugten

Under denne overskrift skriver Landsforeningen Dansk Frugtavl i „Erhvervsøkonomiske Meddelelser og Frugtindustrien" for den 10. februar 1953 følgende:

„Det var handelsminister Aage Rytter, der var så økonomisk dansk, at han stoppede bananimporten fra 1. september til 1. februar; dette skridt, imod al urimelig tale om det forkerte heri, var noget af den haandfaste holdning, som vort land har brug for, thi

1) der skal megen dyr valuta til ødsel bananimport, og det hævdes stærkt fra regeringens side, at Danmark er et meget fattigt land, og
2) den værdi, bananfrugten har som næringsmiddel, er uhyre beskeden, folket savner ikke vitaminer, fordi det ikke får bananer, og
3) endelig har regeringen gennem mange år opfordret og opmuntret danske frugtavlere til at skabe et frugterhverv. Det er vel ret vildt at rejse et sådant erhverv og så dræbe det igen ved ødsel og uøkonomisk import af frugt fra fremmede lande — lande, som i al for høj grad kommanderer liberalisering til Danmark uden selv at følge ligelig trit.

Altså, vi må takke vor ærede handelsminister, fordi han var så meget mand, at han uden hensyn til avistryk, påhit og særinteresser tog haandfast på bananødselheden. Der blev alligevel på 4 måneder i 1952 importeret for 20 mill. kr.

Samtidig er vi dog klar over, at den danske befolkning „ikke kan leve uden bananer"; det er umuligt. Derfor måtte de ind, og når man har set avisteksterne og hørt brølene fra bananskibe, -tog og -biler, så forstår man, at ingenting kan som bananer bankes op til noget nationalt. Bananfester overgår i hvert fald også „festerne" for grundloven; den sidste kan slet ikke klare sig.

Et dybt buk og hatten af skal også ydes frugtimportens første mand, generalkonsul Th. Olesen. Han virker for importørernes økonomiske interesser og gør det godt — så godt, at det uden overdrivelse kan siges, at han „tvang" den danske befolkning o. a. til i løbet af en sæson at købe udenlandsk frugt i danske butikker for over 200 mill. kr.

Men der er mystifikation ved den importerede frugt; den er ofte rådden i kanten o. l. Det er værd at lægge mærke til, at børnelammelsen var hårdest her i landet nogen tid efter, at bananimporten var kommet i gang, og husmødrene havde begyndt med dem som pålæg på skolemad. Videre er det bemærkelsesværdigt, at sygdommen standsede under banan-stoppet, da tilførslen af de sunde, lægende, danske æbler til byerne var højest, og videre bliver det nu interessant at se, om sygdommen i forbindelse med banan-råddenskab-mystifikationen og skolemaden igen vil blusse op, thi så får rygtesmedene, der så utroligt ondt ville skade dansk frugtproduktion, travlt med at hytte deres skind i forbindelse med folkesundhed og importør-økonomi.

Handelsministeren bør dog nok trods generalkonsulens store forretningsmæssige dygtighed anmode ham om en lille samtale og dér ned-

lægge forbud imod, at importfrugterne indeholder levende udenlandsk kryb, f. eks. snegle, maddiker, orme, coloradobiller o. l.

Hør om en af de sidste:

NATURHISTORIELÆREREN FANDT COLORADOBILLE I ABRIKOSERNE

Antagelig kommet fra Spanien, hvor kartoflerne nu er fremme

I forgårs stod en københavnsk naturhistorielærer og betragtede et udstillingsvindue, hvori der bl. a. lå abrikoser. Pludselig så han, at der kravlede en bille mellem frugterne. Han betragtede den indgående — tænkte på skolen — jo, det måtte være en coloradobille! De gullige længdestriber på dækvingerne var ikke til at tage fejl af.

Læreren købte så nogle af abrikoserne og fik billen med i tilgift.

Den blev nu studeret nærmere, samtidig med at lederen af Statens Plantetilsyn, overinspektør A. Thøgersen, blev underrettet. Han indfandt sig i går på skolen og kunne straks fastslå, at læreren havde ret i sin antagelse.

Og så blev billen aflivet, og læreren fik lov at beholde den og indlemme den i sin samling.

Der er ingen tvivl om, at billen har været med abrikoserne fra Spanien. Dér er kartoflerne fremme, og coloradobillerne har vist sig. Nu skete der ikke noget ved, at det ellers farlige dyr kom her på denne tid af året, idet det ikke kan klare sig ret længe i den danske vinter; men havde det været en sommerdag, havde der været fare på færde. I øvrigt finder man af og til coloradobiller i varesendinger sydfra.

Det er godt, at 50 københavnske frugtimportører bliver velhavende på importfrugt; hvad gør det så, at 10.000 danske frugtavlere bliver fattige; men det er meget betænkeligt med al den sygdom, der lige så godt kan stamme fra rådne bananer eller maddike-figner, som nu med coloradobiller i frugtbutikkernes vinduer. Handelsministeren må igen være håndfast af hensyn til vort lands ve og vel. *Hardy-Hansen.*"

— — Man må inderligt håbe for danske frugtavlere, at de må finde en formand, der ikke i samme grad som Hardy-Hansen sætter alt ind på at ødelægge den sidste rest af den goodwill hos forbrugerne, som måske i sidste instans kan være afgørende for produktionens rentabilitet.

Vidste De

at man, selv om man ingen have har, kan få ganske dejlig *hovedsalat* på 48 timer? Salatfrø lægges 10—12 timer i en tynd, alkoholholdig opløsning og sås derefter i en blanding af duegødning og brændt kalk. De skal vandes hyppigt, og efter 48 timer kan De spise salaten!

Hvis blot ovenstående havde været anbragt i rubriken „At tænke sig" i stedet for — som det synes i fuld alvor — i damemagasinet „Nu", havde der ingen anledning været til at undre sig over noget sådant vrøvl, men der burde da være en kant.

Den engelske syge

ligger stadig og lurer i vandskorpen. Sidst meldes der om ikke færre end 6 indlæggelser af småbørn i Odense. I Randers indlægges mellem 20 og 40 patienter årligt. Der er noteret flere dødsfald som følge af nedsat modstandsdygtighed over for forkølelse o. l.

Hvor mange børn, der får varigt men af mangel på vitaminer, er der desværre ingen oversigt over, men disse tilfælde er sikkert mange gange så talrige som de, der kræver hospitalbehandling.

Det må altså fortsat være manglende kendskab hos mødre med småbørn, som kan føre til disse mangeltilstande, eller er det sidste sommers manglende sol, som har ført til de akute tilfælde?

Een ting er i hvert fald sikkert, og det er, at med de priser, som for tiden er gældende for smågrise, er der ingen landmand, som vil løbe nogen risiko for, at selv den mindste af disse små skal få stivsyge — så meget kender han da til såvel præparater som højfjeldssol.

Advarsel

Ved et beklageligt „teknisk uheld" har der i et stort og kostbart værk om køkkenurterne og deres dyrkning indsneget sig den trykfejl, at jordskokker skulle indeholde insulin, og at de derfor har en særlig værdi i sukkersygediæten.

Nu drejer det sig imidlertid om noget ganske andet, nemlig inulin, der er et mindre let fordøjeligt kulhydrat end stivelse og derfor ikke omsættes så hurtigt til sukker som den stivelse, der findes f. eks. i kartofler, og derfor skal det omgås med en vis omhu af sukkersygepatienter.

Men det siger sig selv, at man ikke uden videre kan give sig i kast med jordskokkerne i stedet for de af sagkundskaben anviste præparater. Der er *ikke* insulin i dem, selv om trykfejlen er gået ganske upåagtet over i den næste havebog.

Køkkenkrogen

Porre-kartoffelsuppe.

12 små porrer og 12 kartofler rengøres, koges møre i 2 l vand, hvorefter de pureres og blandes med suppen. Denne smages til med salt, lidt kommen og ½ dl fløde. Fint snittede grønne porreringe kommes på, eventuelt en enkelt tomatskive. Ristede franskbrødsterninger serveres til.

Fin kold kartoffelsalat.

2 hårdkogte æggeblommer moses og røres med en rå æggeblomme, 4—6 spsk. fløde, 4 spsk. kærnemælk, tykmælk eller ymer, lidt salt, sukker, sennep og citronsaft. Derefter tilsættes 1 spsk. hakket løg, 1 spsk. hakket purløg, 2 spsk. hakket persille, 1 spsk. hakket dild eller karse.

Kolde kogte kartoffelskiver vendes heri.

Pyntes med salatblade og tomatsnitter.

Kartoffelgratin.

En kartoffelpurée røres op med 2 æg og evt. 10 g margarine. Lægges lagvis i gratinfad eller gasbageform med kogte grønsager, som passer sammen i smag, glasserede løg, brunkål o. s. v. Drysses med rasp, og et par små margarineklatter lægges på. Bages lysebrun. Serveres med brun sauce.

Kartoffelfrikadeller.

1 kg kolde, kogte kartofler males gennem maskinen og røres op med 2 spsk. kartoffelmel, 2 æg, 25 g margarine, krydderier efter smag (salt, løg, muskat). Formes med en ske og steges lysebrune på panden i brunet margarine. Serveres med grønsager og brun sauce eller en blanding af revne gulerødder, snittet hvidkål eller rosenkål samt snittede porrer, som er dampet sammen i en ubetydelighed vand.

Kartofler i fad.

I en smurt gasbageform eller et ildfast fad lægges lagvis kogte, melede kartofler skåret i skiver, og hakkede hårdkogte æg drysset med karse, radiseskiver og purløg. Over det hele hældes en tyk, god mælkestuvning tilsat dampede løg. Rasp drysses over. Bages ca. 20 min. i ovn eller ¾ time i gasbageform.

Vicevært antages - Ring til Go. 1163 u.

Bekendtskab
Findes der en idealistisk ung dame et eller andet sted i verden, der vil korrespondere med en høj ung mand (33 år), bosiddende i København? — Billet, mrk. „502", til Vegetarisk Tidsskrift.

Bekendtskab
Jeg søger lille, ung kvinde med venligt sind. Er ung mand, 43/163, akademiker, uafhængig, jævn og ligetil, ikke dusinmenneske, med interesse for personlig udvikling og alt smukt og godt i tilværelsen. — Billet, mrk. „501" til Vegetarisk Tidsskrift.

Børnepensionen Solhaven, Espergærde
Vegetar- og råkostpension for børn i alderen fra 3—14 år under gode, private former. — Ugenert beliggenhed med tumleplads ved skov og strand. — Der er kyndig børnesagsarbejde tilknyttet Solhaven.
HEDVIG THOMASSEN,
Espergærde 262 (sikrest 10—12).
(Nær bus og jernbane).

Dansk råkostskole
Kongevejen 76, Helsingør
FORLANG PROSPEKT

Skodsborg produkter!

De kan altid være sikker på de bedste varer, når De vælger Skodsborg produkter.

De anbefales: Skodsborg corn flakes - granola - Skodsborg kaffeerstatning - æbleblade-te - glutenola - carno - bønnesteg - linsepostej - veg. leverpostej - veg. fiskebudding - linser i brun sauce - sojabønner i bouillon - nuttolene - protose. Kiks: Grahams, havre, vanille og nødde. Skodsborg lyn sauce pulver: På to minutter kan man fremstille en sundhedsmæssig, delikat brun sauce. Skriv efter vareliste! Spørg efter vore varer hos Deres handlende!

Den Sanitære Fødevarefabrik,
Baldersgade 14, Kbhv. N., Taga 289

Ægte bi-honning

Alt i vegetariske retter fra Skodsborg Sanitære Fødevarefabrik.

Firkornsbrød - grahamsbrød - honningvin - alle fine marmelader - kiks og bisquits - syltede fersken og abrikoser.

Honning-depotet
Nr. Søgade 39.
Central 8176 - Palæ 8176.

Dansk Vegetarisk Forening's

litteratur

C. V. Pink: „Hvad moder og barn bør spise" 0,50

„Råkostopskrifter"... 0,25
(10 stk. 2,00).

Mich. Larsen: „Naturhelbredelsen" 0,60

Portofrit — betaling kan sendes i frimærker.

SKODSBORG
BADESANATORIUM

Fysisk-diætetisk kuranstalt med medicinsk klinik.

Behandling af reumatiske lidelser, sygdomme i mave og tarm, stofskifte, hjerte og nervesystem m. m.

Forl. prospekt. Tlf. Skodsb. 200

Køb og anvend foreningens mærkater. De sælges i pakker à 30 stk. for 1 kr. portofrit. Foreningens emblem („Vegetarnålen") kan igen købes à 2,50 kr. Frimærker kan modtages som betaling.

»SANA« Godthåbsvej 62 - Go. 4290

Udsalg fra
Den Sanitære Fødevarefabrik

Ren plantemargarine, grahamsbrød og andre specialiteter.

ALT TIL

råkost - vegetarkost - Waerlandkost

Kompostdyrket frugt og grønt

Central 62

Råkostdepotet

Gothersgade 129
København K.

Hold Dem ung - lev længe

Tasso saftpressere - Vitalia Taremel - Ølgær 4,65 - 2,85 Ølgær tabletter 200 stk. 2,85 Skummetmælkspulver - Vita hvedekim 1,00 - Vitameller 2,25 - Fuldkornshvedemel - Hvedeklid m. m.

Skodsborg PRODUKTER

Grapillon - naturren druesaft fra Schweiz.
Alle varer forsendes overalt

P.E.VOETMANN
A.RIIS·KOLONIALFORRETNING

Telf. 4003 Alba 10603
Sønderg. 7, Nørresundby

Epokegørende nyt næringsmiddel

Bliv lysglad, ungdommelig og smuk

Videnskaben har længe været klar over de rent forbløffende kræfter, havets plantevækster indeholder. Dyreforsøg har vist, at dyrenes vitalitet og hele velbefindende er blevet forøget i forbavsende grad ved tilskud af mel af søplanter i foderet.

Søplanterne indeholder mere organisk jod og mineralstoffer end noget andet naturligt næringsmiddel.

Der er i disse dage kommet et taremel i handelen, fremstillet af udsøgte norske søplanter. Melet har en noget egenartet smag, som man imidlertid snart vænner sig til at synes om. Tages taremelet i cacao, grønsagssupper, kruska etc., bliver smagen så at sige helt neutraliseret. Man kan også tage det på en teske helt tørt og skylle det ned med lidt vand.

FOR MØDRE OG SPÆDBØRN

er daglig brug af taremel af største betydning. For vegetarianere er det også af stor vigtighed, da det sikrer rigelig daglig jodtilførsel. I det hele taget er taremelet, på grund af sit indhold af de så forbløffende sporstoffer samt den organiske jod, et epokegørende nyt næringsmiddel, af mindst lige så stor betydning i den daglige sikringskost som f. eks. tran og mælkeprodukter.

SKØNHEDSMIDDEL UDEN SIDESTYKKE

Desuden indeholder taremelet nogle egenartede stoffer, som på helt uskadelig måde regulerer maven og stofskiftet, således at svære mennesker bliver slankere, og slanke bevarer en naturlig legemsvægt. Taremelet er endvidere et skønhedsmiddel uden sidstykke, som giver en klar og frisk hud.

VITALITET OG VELVÆRE

Den, som ønsker at opnå størst mulig vitalitet og velvære, idrætsfolk, som ønsker topresultater, kvinder, som ønsker at blive smukke eller bevare en naturlig skønhed, bør straks begynde at bruge VITALIA-TAREMEL. Er De først begyndt, vil De blive en ivrig „Vitalia-tilhænger" hver dag i året hele livet igennem.

Vi opgiver gerne nærmeste grossist til Deres apotek, købmand eller materialist, hvis denne ikke allerede fører VITALIA-TAREMEL.

Generalagent:

Knutsøns Special-Agenturer

Kolonialafdelingen,

Eivindsvej 39 - Charlottenlund

Tlf. Ordrup 8117 - 1937

Skodsborg Restauranten
er stedet, hvor Deres sundhed opbygges gennem
vegetarisk mad
råkost — diæter
Frokost - middag - å la carte
Åben mandag—torsdag incl. kl. 11—19
Lukket lørdag
Telef. PAlæ 8855
St. Kongensgade 36-38, mezz.

»VEGETARISK KØKKEN«
ODENSE — Kongensgade 39²
Byens sundeste mad
OVE JACOBSEN

NYHED
Sundhedsmæssig kogebog for raske og syge
J. D. Henriksen og Nora Thomsen:
FRUGT
TIL HVERDAG OG FEST.
— 400 opskrifter —
En nyttig håndbog for alle hjem.
Kart. kr. 8,50.
Sendes pr. efterkrav ell. mod frim.
H. Henningsens boghandel
Vesterbrogade 32, København V.

RÅSTRUP KURSTED
(ved Christiansminde, Svendborg)
Modtager gæster til ferie, hvile og behandling
Anna Ullerup Haahr - Svendb. 755

Cirkulin hvidløgperler
Et ægte råkostprodukt —
indeholder *kun* råt hvidløg med alle dettes egenskaber usvækkede i behold. Anvendes som permanent kosttilskud: 3 × 2 perler indtages daglig ved måltiderne.
Pris for en pakning med ca. 180 perler: kr. 3,00
= en måneds forbrug.
Forhandles af Råkostdepotet, apoteker, materialister o.s.v.
Nærmere oplysning hos importøren:
Dr. HANS LÜTZHÖFT
Zeuthens Allé 14, Hellerup, HE 4219.

Lær esperanto,
det andet sprog for alle. Let at lære, udbredt over hele jorden. I Danmark afdelinger i de fleste byer. Komplet korrespondancekursus 10 kr. Nærmere oplysninger hos
Esperantistforeningen for Danmark
Knud Aa. Andersen, Onsild.

Foreningen til Værn for Værgeløse Dyr
opretholder i samarbejde med politimyndighederne et dyreinternat for hjemløse dyr.
Modtager og undersøger dyrplagerianmeldelser.
Årskontingent 5 kr., medlemsbladet »Dyrets Værn« tilsendes medlemmerne gratis.
Indmeldelser modtages af internatet, Peter Bangsvej 32, Go. 4329

Det ny
»Sol og Sundhed«
Det kendte danske nudistblad er nu betydeligt forbedret, og De bør sikre Dem et prøvenummer. Kr. 1,50 (frimærker).
SOL OG SUNDHED,
Dynkarken 2 . Arhus

FOLKEBLADETS BOGTRYKKERI — RINGE